

Constantin COMAN

Profesor de istorie, grad didactic I, Colegiul Național Pedagogic „Spiru Haret” – Buzău, vicepreședinte al filialei Buzău a Societății de Științe Istorice din România. Cercetări în domeniul istoriei contemporane a României, didacticii și metodicii predării istoriei. Cărți publicate: „*Economie și societate în Buzăul interbelic*”, Buzău: Omega, 2008; coautor – *Sfântul Voievod Martir Constantin Brâncoveanu*, Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei, 2014; *Seminarul Teologic Chesarie Episcopul din Buzău – Monografie*, Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei, 2016; *Istoria Județului Buzău – auxiliar didactic pentru cursul de istorie locală*, Alpha MDN, 2021.

ALEXANDRU MARGHILOMAN – MODEL DE SACRIFICIU POLITIC ASUMAT

Atunci când omagiem personalitățile care s-au dedicat Întregirii Naționale, pentru noi, buzoienui, de departe se detașează figura celui mai de seamă om politic care s-a ridicat din aceste meleaguri – Alexandru Marghiloman.

Fiu al unui „răzeș” ce a știut să facă avere și al frumoasei Irina, din neamul boierilor Izvorani, tânărul Alexandru, născut la 27 ianuarie 1854, a urmat cursurile vestitului Colegiu Sf. Sava, din București, între 1860 și 1870. Nu știm dacă abilul său tată a știu sau intuit că diploma de doctor în drept la Paris avea o deosebită importanță în promovarea oamenilor politici din acea vreme de către rigurosul rege Carol I, cert este că Alexandru pleacă în 1870, la Paris, cu acest scop. Opt ani mai târziu el revine în țară cu diploma de doctor în drept și, mai ales, cu solide competențe juridice și oratorice care l-au propulsat în elita juridică și politică a tinerei României independente.

După o scurtă carieră juridică în calitate de procuror de Ilfov și avocat al poporului, de prin 1884 își începe ascensiunea politică, fiind ales deputat în gruparea junimiștilor condusă pe atunci de către boierul moldovean Petre P. Carp. Reușește să-i câștige încrederea exigentu-

lui său protector Petre P. Carp și, în împrejurările dramatice ale răscoalelor țărănești dezlănțuite în România anulului 1888, își asumă dificila sarcină de ministru al justiției în guvernul junimist ce avea ca premier pe Theodor Rosetti, dar a cărui „eminență cenușie” era, desigur, Petre P. Carp [1, p. 100]. În acele împrejurări Marghiloman capătă și încrederea înțeleptului rege Carol I, ceea ce l-a determinat pe malițiosul romancier Duiliu Zamfirescu să-l caracterizeze, ca „mânzul cel mai bun al grajdurilor Regelui Carol” [1, p. 104]. Ironia creatorului „Neamului Comăneștenilor” a fost o premoniție, întrucât omul politic Alexandru Marghiloman s-a dovedit permanent un mare om de stat loial dinastiei române. Având în vedere referințele privind „grajdurile regale”, ar fi de amintit și pasiunea comună Regelui Carol I și lui Marghiloman privind hipismul, iar rezultatele extraordinare din întrecerile hipice ale cailor din herghelia lui Marghiloman obținute în acea „La Belle Epoque” l-au făcut pe rege, președinte al Jokey-Clubului român, să-l propună ca vicepreședinte al acestei elitiste comunități. Nu putem să nu reamintim că dintre numeroșii cai campioni ai lui Marghiloman cel care a intrat demult în istorie, aproape identi-

cându-se cu numele ilustrului său stăpân, este „Albatros”, al cărui nume a fost moștenit de superba clădire care adăpostește acum Centrul Cultural „Alexandru Marghiloman” din Buzău.

Anul 1888 a fost unul dramatic nu numai datorită răzcoalelor țărănești, ci și uneltirilor puse la cale de către însărcinatul cu afaceri al Rusiei la București, Mihail Hitrovo, care reușise crearea unei conspirații prin care regele Carol I să fie alungat. Această împrejurare a fost folosită de către abilul Iancu Marghiloman de a câștiga pe vecie încrederea dinastiei de Hohenzollern prin a oferi mari sume de bani conspiratorilor, determinându-i să se retragă [1, p. 46, 120]. De acum fiul marelui moșier buzoian, Alexandru, capătă aversiune permanentă față de tot ce putea veni dinspre Rusia și intră a rândul elitei politice a României ca ministru în numeroasele guverne ce erau perindate la conducerea țării de către Rege prin atât de abila „rotativă guvernamentală” ce o pune în practică începând cu 1895 până la sfârșitul domniei sale, în 1914. Era de fapt transpunerea în România a ingeniosului sistem parlamentar bipartidist englez care făcea din Rege un factor decizional hotărâtor privind evoluția politică a statului, nu doar un simplu „factor constituțional”, al cărui rezultat era că oferea stabilitate statală și politică. În practica politică, prin „rotativa guvernamentală”, Regele îi alterna la putere, după epuizarea câte unui mandat de patru ani, când pe liberali, când pe conservatori, astfel încât puterea să fie sub controlul său, nu sub a lor. Așa se face că Marghiloman, membru de seamă al establishmentului politic românesc, va fi mai mereu ministru în guvernele conservatoare: la Justiție și apoi la Lucrări Publice în 1888, 1889 și 1890, la Agricultură, Industrie, Comerț și Domenii, în 1890–1891, apoi imediat, iarăși la Justiție, de data aceasta cu cel mai îndelungat mandat, 1891–1895. Între 1900–1901 a fost, ministru al Afacerilor Străine, între 1910–1912, ministru de Interne, iar între 1912–1913 ajunge ministru de Finanțe. În această perioadă se evidențiază de departe opera legislativă deosebit de benefică țării din mandatul său ca ministru al Justiției, când întregul guvern conservator condus de

Lascăr Catargiu (1891–1895) a pus în aplicare prevederile programului „Era Nouă”, elaborat încă din 1881 de către P.P. Carp. Astfel, atunci sunt aprobate legile pentru descentralizarea administrativă, a jandarmeriei, a independenței justiției, a modificării învoielilor agricole, a taxelor comunale, a clerului mirean și seminariilor, de organizare a învățământului profesional, precum și cea mai importantă – legea minelor, din 1895, prin care junimiștii reușeau să impună principiul asigurărilor sociale de boală și bătrânețe și dreptul statului de a interveni sau legifera pentru construcția de căi ferate de interes local. De fapt, întregul program legislativ al junimiștilor era mai degrabă de orientare liberală, însă realizau că fără aceste legi „Țara va cădea în lupte sterile ce vor întârzia propășirea și întărirea națiunii”, după cum afirma cel mai de seamă gânditor junimist, Titu Maiorescu [1, p. 18-127].

O altă guvernare importantă în care Alexandru Marghiloman a deținut portofoliul Finanțelor a fost cea din timpul „Crisei balcanice”, 1912–1913. A fost „cântecul de lebedă” al lui Titu Maiorescu care, ajuns premier, a dorit să arate lumii că România este o putere regională. România s-a implicat în atât de cunoscutul război cu Bulgaria, finalizat cu Pacea de la București, din 10 august 1913, prin care a dobândit Cadrilaterul, creându-și în acest fel un dușman gratuit, Bulgaria și care s-a dovedit atât de vindicativă la intrarea țării noastre în Războiul de Întregire Națională. Momentul 1913 s-a dovedit a fi o „aroganță” pe care România a plătit-o deosebit de scump la Turtucaia, în septembrie 1916!

Odată cu începutul Primului Război Mondial ia sfârșit „La belle Epoque” a elitelor exclusiviste și putred de bogate ale modernistului secol XIX și se intră în chinurile facerii lumii contemporane care va naște puterea celor mulți – democrația. Acest șoc a afectat profund doctrina conservatoare, fidelă „politicii pașilor mărunți”, în condițiile în care timpurile cereau reforme radicale. Toate aceste prefaceri printre care România își căuta drumul desăvârșirii statale și naționale și-au pus amprenta dură și asupra carierei politice a lui Alexandru Marghi-

loman. De fapt, pentru conservatori șocul începuse mai devreme, odată cu Marea Răscoală din 1907, când nefiind capabili s-o gestioneze, au plecat de la guvernare și au început să se dezbine. Tache Ionescu, „Gură de Aur”, intuiește mai bine „mersul timpurilor” și, în 1908, se desprinde din Partidului Conservator, care încă de la început fusese destul de eterogen, formând Partidul Conservator ... Democrat!

În 1915 pleacă din partid și Nicolae Filipescu, adept convins al alianței României cu Antanta, asemenea lui Tache Ionescu. Marghiloman a rămas alături de Carp și de Maiorescu, convinși că locul României nu poate fi decât alături de cea mai civilizată și puternică țară a Europei – Germania. Dacă la Carp și Maiorescu, filogermanismul deriva din educație, considerăm că Marghiloman era mai degrabă rusofob, decât filogerman, întrucât prin educație era atașat valorilor franceze, iar prin comportament stilului englez.

La Consiliul de Coroană de la Sinaia, din 21 iulie 1914, convocat de către bătrânul rege Carol I pentru a decide soarta țării, în acele momente de cumpănă de la începutul războiului, Marghiloman propune soluția „expectativei armate”, adică a unei neutralități ce părea binevoitoare Puterilor Centrale. Fidel romantismului junimist, Marghiloman vrea să rămână un adevărat om de onoare, asemenea cavalerilor medievale, prin respectarea măcar formală a vechii alianțe semnata încă din 1883 de Rege cu Puterile Centrale. Pe termen lung s-a dovedit a fi de fapt soluția realistă și salvatoare, adică soluția securității naționale, pe care țara noastră a îmbrățișat-o în prezent aderând la o Uniune Europeană cu hegemonie germană. România era atunci, în ciuda victoriei din războiul cu Bulgaria, prea mică pentru un război atât de mare! Țara noastră a intrat în război total nepregătită, iar aceasta s-a simțit atât de dureros în toamna anului 1916, când armata română a fost aproape distrusă de către trupele Puterilor Centrale. Soluția sa, în ciuda realismului, nu putea fi acceptată de o societate românească ce întotdeauna a făcut politică de sentimente, fiind cu totul orientată spre soluția unității naționale, toți românii

exclamând pe atunci „Vrem Ardealul!”. Acest curent a fost înțeles cel mai bine de către abilul Ionel I.C. Brătianu, care jongla mult mai bine în „meandrele concretului”, dovadă fiind și faptul că reușise să-i răpească „lordului valah” până și soția, pe Eliza (fostă Știrbey)!

Tocmai acum, în perioada intrării țării noastre în război, rusofobia lui Marghiloman se evidențiază izbitor în notele sale politice. Constată că dezastrul de la Turtucaia și apoi, uriașele pierderi ale luptelor din Dobrogea s-au datorat, nu numai factorilor interni, ci, mai ales, aliatului rus care a adoptat o strategie de noncombat. În timpul luptelor de la Turtucaia arăta că „rușii sunt la 80 de km de front” sau că „rușii nu s-au bătut nicăeri, Zoioncikovski (comandantul frontului din Dobrogea), beat sau zăpăcit, nu a dat nici-un ordin: atât numai că rușii fugeau pe capete”, iar în alte pagini că „În Dobrogea atât au jefuit rușii, încât nici jefuitoarii români nu au mai găsit nimic de luat” sau „Constanța a fost cedată fără luptă” deoarece „flota rusească a șters-o pe nesimțite”, în timp ce „bieții noștri soldați se bat peste tot admirabil ... Toți acei care i-au văzut pe front recunosc ce oameni de treabă sunt, din nenorocire cad prea mulți: ne topim într-un mod lamentabil.” [2, p. 20; 21; 59; 71; 72] Tocmai de aceea, nu se derobă de răspundere în fața Țării și a Dinastiei atunci când, pe 27 septembrie, la întâlnirea sa cu Regele Ferdinand I, afirmă: „Povățuiesc pe dl. Brătianu să continue singur și va avea din partea mea același concurs ca până în prezent. Păstrează, Sire, rezerve!”, fără a uita să-și afirme și cu acest prilej temerea față de ruși: „am spus Regelui că sper că ochii mei nu vor vedea grozăvia unui Rege și unei armate române refugiați în Rusia.” [2, p. 45]

Indignarea sa rusofobă izbucnește atunci când află că „Monitorul oficial anunță că s-a dat generalului Zoioncikovski Marea Cruce a „Coroanei României” și că, în același timp, Moruzi a fost făcut ofițer al aceluiași ordin împreună cu toți ofițerii ruși aghiotanți ai generalului. Ce s-ar fi putut oferi dacă generalul ar fi fost învingător și dacă trupele sale n-ar fi rupt-o la fugă? Este de plâns!” [2, p. 62]

Unirea Basarabiei 1918–1928, timbru postal.

Momentul de vârf al carierei sale politice îl atinge Alexandru Marghiloman în perioada 5/18 martie – 24 octombrie/6 noiembrie 1918, când, pe de o parte, gestionează cu mult patriotism unirea Basarabiei cu Țara Mamă, pe 27 martie/9 aprilie, iar pe de altă parte, își asumă jertfa salvării statului și a dinastiei într-una din cele mai grele cumpene din istoria țării – semnarea unei „păci punice” cu Tripla Alianță, pe 24 aprilie/7 mai.

Încă din perioada armistițiului semnat la Focșani pe 26 noiembrie/9 decembrie Alexandru Marghiloman se implică în discuțiile cu autoritățile ocupației germane de la București, în primul rând, cu feldmareșalul Mackenzen, [3, p. 281-282] pentru a obține informații și a influența opinia acestora cu privire la condițiile unui posibil păci care urma să fie negociată și de către România, previzibilă, în condițiile în care Rusia bolșevică deja avea la Brest-Litovsk o echipă de negociere cu Puterile Centrale în frunte cu Lev Troțki. Întâlnirile sale cu reprezentanții diplomați ai Germaniei și Austro-Ungariei se intensifică pe parcursul lunilor februarie-martie ale anului 1918, întrucât atât Richard von Kuhlman, cât și Ottokar Czernin reprezentanții Puterilor Centrale, nu aveau încredere în guvernul generalului Averescu, văzut ca „omul dirijat” de I.I.C. Brătianu. La 24 februarie 1918 Alexandru Marghiloman discută cu Ottokar Czernin cu privire la condițiile de

pace pe care acesta urma să le negocieze cu generalul Averescu, primind refrenul – „a prendre ou a laisser – ia-o sau las-o”. Aceasta însemna de fapt: „o fâșie de pe frontiera munților pentru noi ... Pierdeți de asemenea toată Dobrogea. În schimb veți lua Basarabia, care e mai mare decât ce pierdeți. Pentru o țară care e la pământ e mai mult decât se putea spera.” Aceste condiții erau de fapt un ultimatum, deoarece neacceptarea lor însemna ruperea armistițiului și „pentru Rege sfârșitul.” [3, p. 366]

Amenințarea era reală și a fost folosită de Ottokar Czernin la întâlnirea avută cu regele Ferdinand pe 14/27 februarie 1918, când a spus că „26 de divizii, plus una bulgară și una maximalistă” erau pregătite de intervenție asupra României în cazul în care nu erau acceptate condițiile de pace. [3, p. 379] Referința la divizia maximalistă avea în vedere trupele bolșevizate ucrainiene care demonstra că Austro-Ungaria avea controlul supra Ucrainei care, la rândul ei, era folosită ca o amenințare în zonă. Tocmai de aceea la o întâlnire privată a lui Marghiloman cu Richard von Kuhlman, 7 martie, acesta referindu-se la Basarabia afirma: „Dacă domnii aceștia fac pe desgustații cu atât mai rău pentru ei. Chiar astă-seară ne-a venit o protestare din partea Ucrainei. Nu o să ne dăm nici o osteneală pentru ca să o aibă.” [3, p. 395]

Condițiile păcii erau deosebit de dure, tocmai de aceea Marghiloman este sfătuit chiar de

Khulman ca până la pace „să nu intru în corabia aceasta” [3, p. 401], iar șeful presei de la Budapesta îi spune clar să nu semneze pacea deoarece: „Va fi odioasă, și cel ce o va semna, cu greu va mai governa.” [3, p. 398] Și, totuși, Alexandru Marghiloman își asumă această sarcină încă de pe 28 februarie/12 martie când are o întâlnire cu Regele Ferdinand, la Iași, înțelegându-se să preia guvernarea, dar trag de timp, oficial declarând că nu s-au înțeles! [3, p. 401] De fapt tehnica prelungirii tratativelor, a permanentelor pertractări, a fost utilizată de către Marghiloman pe toată perioada guvernării sale în raporturile cu reprezentanții Puterilor Centrale, deoarece pe timp de război orice schimbare a raporturilor de forțe de pe front putea aduce argumente favorabile, așa încât fondul tratativelor era acela de a câștiga timp. Prelungirea, uneori, la nesfârșit a tratativelor a dat roade în cazul guvernului Marghiloman îndeosebi, după semnarea Păcii de la București, pe tema ratificării acesteia de către Rege, ceea ce a permis României reintrarea în război de partea Antantei, pe 10 noiembrie 1918, cu doar o zi înaintea semnării armistițiului de la Compiègne.

Acceptarea preluării guvernării la 5/18 martie 1918 a fost un sacrificiu asumat pentru salvarea Țării și Dinastiei. Într-o întâlnire cu ministrul de externe german, Richard von Kuhlman, acesta insistă asupra lui Marghiloman să nu preia guvernarea „i-ar fi surâs o situație extremă, care ar fi adus abdicarea Regelui.” Sarcina salvării dinastiei este afirmată clar de Marghiloman: „Îl rog să nu fie din nou muncit de idea de a alunga pe Rege: ar fi cel mai rău exemplu astăzi.” [3, p. 404]

Dacă menținerea ființei statale și a dinastiei au reprezentat principalele directive ale sacrificiului politic asumat de către Alexandru Marghiloman, totodată a avut în vedere situația populației, fiind permanent preocupat de atenuarea jafului sistematic efectuat de către trupele de ocupație ale Puterilor Centrale îndeosebi asupra resurselor alimentare și petrolifere ale țării. Tratativerile Păcii de la București au vizat nu numai raptul teritorial al Dobrogei, dorit de bulgari, și cel privind crestele montane, dorit de austro-ungari, ci îndeosebi menținerea ad-

ministrației militare asupra teritoriului ocupat de către Puterile Centrale. De fapt aceasta era marea miză a păcii – exploatarea până la epuizare a teritoriului ocupat – „Toată lupta e pentru regimul teritoriului ocupat și pentru dreptul de rechiziție”, spunea în *Notele sale politice* Alexandru Marghiloman [3, p. 421]. Articolul 7 al Tratatului de Pace a fost deosebit de disputat, diplomații german și austro-ungar manifestând un interes deosebit „pentru strângerea recoltei 1918, lemnul, petrolul etc. vor să aibă dreptul de rechiziție directă.” Mackensen a dat ordin de a rechiziționa „tot porumbul rămas, afară de sămânță, 500 g /zi de locuitor și aceasta numai până la 1 august! Ce va mânca țăranul până la noua recoltă?”, iar „Bulgarii fac șantaj, nu vor să dea drumul prizonierilor români, decât dacă se permite bulgarilor din Bolgrad să le dea 11.000 t de cereale”! [3, p. 422-423] Alexandru Marghiloman face eforturi considerabile pe parcursul tratativelor pentru a primi asigurări că administrația militară germană se va obliga să păstreze în țară ceea ce necesar țării, deoarece populația din partea ocupată a țării nu mai are hrană decât până la 31 mai. Ar fi necesare 10.000 de vagoane din Basarabia. La rândul lor austro-ungarii și germanii erau condiționați de Ucraina de unde sperau să preia un milion de tone de cereale. Tocmai de aceea Marghiloman, prevăzător, l-a trimis pe generalul Hârjeu să sechestreze grâul din Basarabia și să se facă un inventar. Miza asigurării cu alimente a populației este enormă, negociatorul german Kriege o spune clar: „Trebuie să avem certitudinea că pentru 1918 tot ce ne revine din recoltă, va sosi la destinație.” [3, p. 425-428] Pe parcursul negocierilor reprezentanții Puterilor Centrale cer și mai mult, 12.500 de vagoane de cereale „deoarece în Austria populația n-are decât 150g faină de porumb ca rație zilnică.” Și refuză să-și asume păstrarea de către populație a strictului necesar până la recolta din toamnă – „Se moare de foame în Austria, vom lua până la ultima măsură tot ce se poate lua.” [3, p. 473-475] Era evident că diplomații Puterilor Centrale făceau toate eforturile de a potoli adâncă nemulțumire a propriilor cetățeni față de prelungirea excesivă

a războiului care le provocaseră doar privațiuni și o dramatică scădere a nivelului de trai. Bomba socială era gata să explodeze în Germania și Austro-Ungaria, iar ceea ce făceau diplomații imperiilor centrale europene nu era decât întârzierea detonării ei în speranța unei victorii decisive în vara anului 1918. Tocmai de aceea negocierii germani și austro-ungari sunt capabili de orice, inclusiv de șantaj asupra guvernului Marghiloman. La 12/25 martie „Cartierul general nu admite prelungirea armistițiului dacă printre actele de semnat diseară nu se află și o declarație relativă la petrol”. În acea noapte se semnează Convenția petrolului, „la 4 dimineața. În așteptarea documentelor începe ploaia, după o secetă grozavă „Germanii neliniștiți în privința recoltei, sunt și mai veseli ca mine”!!!, remarcă tragic Marghiloman, evidențiind situația dramatică în care s-a negociat Pacea „punică” de la București. [3, p. 431-432]

Din păcate istoria este deseori nedreaptă, fiind scrisă de către învingători, și toate aceste fapte de sacrificiu politic au fost multă vreme ocolite, inclusiv importanța lui Marghiloman în primul pas spre întregirea națională din 1918 – Unirea Basarabiei cu România.

Prezent la Chișinău, în ziua memorabilei ședințe a Sfatului Țării, prim-ministrul Alexandru Marghiloman declara: „În numele poporului român....iau act de acest vot quasi unanim și declar că Basarabia este acum unită pe vecie cu România, una și indivizibilă.”

Puțini dintre români știu că motivul demiterii lui Alexandru Marghiloman din fruntea guvernului pe 24 octombrie/6 noiembrie a fost acela de a fi ordonat generalului Zadici intrarea armatei române în Bucovina amenințată de bolșevici. La cererea lui Iancu Flondor, președintele Comitetului Executiv al Guvernului Provizoriu din Bucovina (Consiliul Secretarilor

de Stat), Marghiloman a trimis armata română pentru a proteja populația românească față de excesele bandelor bolșevizate venite din Ucraina. Deși se consultase cu Regele Ferdinand asupra acestei măsuri, totuși, la presiunea ambasadorilor Antantei, care l-au considerat un germanofil, Regele înlătură de la putere pe cel care i-a fost „câine de pază” la tronul dinastiei. [3, p. 117-118]

Peste numai un an, pe 17 decembrie 1919, după ce numele său fusese asociat pe nedrept de către opoziții săi politici cu trădarea, deoarece își asumase colaborarea cu ocupanții și acceptase condițiile înrobitoare ale Păcii de la București, Marghiloman se justifică într-un discurs memorabil susținut în Parlament, în care spunea: „România mare nu s-a făcut nici după concepțiile d-voastră politice, nici după planurile noastre ... Va să zică domnilor, dacă reușea o concepție politică, pierdeam Basarabia, dacă reușea până la capăt altă concepție politică, nu aveam Ardealul. Și atunci domnii mei, să ne plecăm fruntea înaintea unui geniu mai mare decât al nostru, înaintea unei Pronii care a fost mai înțeleaptă decât noi. Numiți-o providență, numiți-o geniul rasei, botezați-o cum veți voi, să știți că România a ieșit din instinctul tuturor românilor, nu din calculele făurite de alții!” [1, p. 243]

Referințe bibliografice:

1. Peneș, Nicolae. *Alexandru Marghiloman – lordele valah*, Buzău: Editura Alpha MDN, 2007.
2. Marghiloman, Alexandru. *Note politice*, vol. II, ediție și indice de Stelian Neagoe, București: Editura Machiavelli, 1994.
3. Marghiloman, Alexandru. *Note Politice (1897–1924)*, Vol. III (1917–1918), Buzău: Editura Alpha MDN, 2019.
4. Marghiloman, Alexandru. *Note Politice (1897–1924)*, Vol. IV (1917–1918), Buzău: Editura Alpha MDN, 2019.

Alexandru Marghiloman – model de sacrificiu politic asumat

Rezumat. Cel mai de seamă om politic buzoian de la cumpăna veacurilor XIX–XX a fost Alexandru Marghiloman. La Consiliul de Coroană de la Sinaia, din 21 iulie 1914, convocat de către bătrânul rege Carol I pentru a decide soarta țării, în acele momente de cumpănă de la începutul războiului, Marghiloman propune soluția „expectativei armate”, adică a unei neutralități ce părea binevoitoare Puterilor Centrale. Momentul de vârf al carierei sale politice îl atinge Alexandru Marghiloman în perioada 5 martie – 24 octombrie 1918, când, pe de o parte, gestionează cu mult patriotism unirea Basarabiei cu Țara Mamă, pe 27 martie/9 aprilie, iar pe de altă parte, își asumă jertfa salvării statului și a dinastiei prin semnarea unei „păci punice” cu Tripla Alianță, pe 24 aprilie/7 mai. Tratatul de la București au vizat nu numai raptul teritorial al Dobrogei, dorit de bulgari, și cel privind crestele montane, dorit de austro-ungari, ci îndeosebi menținerea administrației militare în vederea exploatării până la epuizare a teritoriului de sub ocupația Puterilor Centrale. Deși acuzat de colaboraționism cu ocupantul german de către opoziția săi politici, dornici să acapareze gloria făuririi României Mari, justificarea lui Marghiloman e magistrală: *„România mare nu s-a făcut nici după concepțiile d-voastră politice, nici după planurile noastre să știți că România a ieșit din instinctul tuturor românilor, nu din calculele făurite de alții!”*

Cuvinte-cheie: grupare junimistă, Consiliu de Coroană, expectativă armată, Marea Unire, Basarabia, dinastie, ocupație, rapt teritorial, rechiziții.

Alexandru Marghiloman – a Model of Assumed Political Sacrifice

Abstract. Alexandru Marghiloman was the most important political man from Buzău at the turn of the 19th and 20th centuries. At the Crown Council of Sinaia, on 21 July 1914, when he was convened by the old King Carol I to decide the fate of the country in those critical moments at the the beginning of the war, Marghiloman proposed the solution of “armed expectation”, i.e. a neutrality that seemed to be favorable to the Central Powers. Alexandru Marghiloman reached the peak of his political career between 5 March and 24 October 1918, when on the one hand he managed with great patriotism the union of Basarabia with Romania, on 27 March/9 April, and on the other hand he assumed the sacrifice of saving the state and the dynasty by signing a “Punic peace” with the Triple Alliance, on 24 April/7 May. The Bucharest peace negotiations concerned not only the territorial seizure of Dobrogea, desired by the Bulgarians, and the mountain ridges, desired by the Austro-Hungarians, but especially the maintenance of the military administration in order to exploit until exhaustion the territory under the occupation of the Central Powers. Although accused of collaborationism with the German occupier by his political opponents, many eager to capture the glory of the creation of Greater Romania, Marghiloman’s justification is masterly: *„Greater Romania was made neither according to your political conceptions, nor according to our plans, Romania came out of the instinct of all Romanians, not from the calculations made by others!”*

Keywords: Junimist group, Crown Council, armed expectation, Great Union, Basarabia, dynasty, occupation, territorial kidnapping, requisitions.